

μας με τὸ μέσο τῆς φιλίας ἢ συμμάχιας τους εἴτε πολεμικῶς ἐνεργώντας εἴτε εἰρηνικῶς, με τὸ σκόρπισμα ἀνάμεσα στοὺς δούλους ἀδερφοῦς μας τῶν ἰδεῶν μας, τῶν γραμμάτων μας, τῆς τέχνης μας, τῆς ἐπιστήμης μας, με τὸ κήρυγμα τῆς λευτεριᾶς καὶ τῆς ζωῆς.

Τί λυνεῖς ἐμεῖς ἀντὶς αὐτὰ; Ποτε τρωγόμε-
σταν ἀναμεταξύ μας καὶ σκιστόναμε τὸν εὐεργέτη
μας. Ποτε ἀκούσαμε τίς φλογερὰς πεζότητες καὶ
κουταχέραις τοῦ Ἀλ. Σούτρου. Ποτε μαλώνουμε γιὰ
μεταφράσεις· χάνονται πρὸ τοῦ ὕψους τῆς φαιφα-
ταρίας Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων. Καὶ μὴν ἐ-
χοντας καιρὸ, ὥστε μῆτε καὶ νῦν ἔχαστο, νὰ με-
λετήσουμε σοβαρὰ ποιὸς δρόμος μᾶς περνοῦσε γιὰ
νὰ προσκόψουμε καὶ νὰ πικρακταθούμε τελειωτικὰ,
προχωροῦσαμε με τὸν χέρι κρατώντας τοῦ Πολυ-
ταίρου τίς ἀκροατικὰς καὶ με τὰ ἄλλα συναξάρια.
Ἔσπερα ζήλωσαμε σιγὰ σιγὰ καὶ δόξα Ροβεσπιέ-
ρων καὶ διώξαμε βασιλικὰς καὶ κἀναμες καὶ Συν-
τάγματα καὶ θάγματα. Πάρα ὕστερα καὶ μαρμα-
ρέναις Ἀκαδημαῖς γιὰ τίς κουνουδιὰς. Γιατί
ὄχι, μὴ πού βρέθηκε ἕνας κουτός Σίνας νὰ κούρ-
τῃ τὸν κύρ Ἀλέκο τὸ Ραγκαβῆ με τὴ συντροφιά του—
δὲν εἶν' ἐπὶ θέρῳ;—, πού φιλοδοξοῦσε φαίνεται
νὰ γίνῃ καὶ Ἀκαδημαϊκός; Καὶ πάντα ἀμυχαλοὶ καὶ
Ταρταρίνοι καὶ Δόν Κιχῶτοι καὶ ὅ,τι ἄλλο θέτε.
Ζεδομαστὰν πότε στοῦ ἐνὸς μεγάλου τὸ ἔρμα καὶ
πότε στοῦ ἄλλου, καὶ ξεραντόναμε με τίς κα-
ραμέλλαις πού μᾶς ἐρίχναν, καὶ ἄλλοτε θυμόνοντες
βγάζαμε φωτιὰς καὶ λαύρας ἀπὸ λόγια καὶ ποτις
δὲν ἐνεργήσαμε πρόνοια στὸν καιρὸ τῆς εἰρήνης,
ὅπως μῆτε σὲ καιρὸ πολέμου, παρὰ κλίνουμε ταῦτ'
μὴ ἐδῶ καὶ μὴ ἐκεῖ, πότε σὲ ἄνοησις καὶ πότε
σὲ ψεύτικες συμβουλές, ὅπως στὰ 78, σὴν λαμ-
πρὰ ἐκείνη, εὐκαιρία, πού μᾶς προσκάλεσαν νὰ πά-
ρουμε μέρος ἀπ' τὴν κληρονομία μας, καὶ πού οἱ
φίλοι μας διττικοὶ Εὐρωπαῖοι δὲ μᾶς ἄφησαν νὰ
τὴν ἐκμεταλλευθούμε σὰν πού ἐπρεπε. Καὶ στρατὸ
κ' ἐτοιμασία καμμιὰ δὲν κάναμε ποτέ; μας. Ἔτσι
μ' αὐτὴ τὴν κακομοιρὴν πέρασαν τὰ ὀγδόντα χρό-
νια καὶ καταντήσαμε καὶ στὴν πολιτικὴ ἐδῶ πού
καταντήσαμε. Δὲν εἶν' ἄραγε καιρὸς νὰ περισώ-
σουμε ὅ,τι μᾶς μένει—καὶ μᾶς μένουν πολλὰ, σχε-
δὸν ἡμέρη τὰ συμφέροντα πού εἴχαμε νὰ ὑποστη-
ρίζουμε—βάζοντας μυαλὸ ἐπὶ τέλους; Πῶς δὲν εἶναι
καιρὸς;

με τὴν καθημερινὴ μεταχείρισιν, στὸ στόμα τοῦ λαοῦ.
Ἦθελε ὁ βέλτιστος λογικὴ γραμμένη μονίχα σὲ καθαρ-
τωμένον βιβλίον, σὰν τὰ: δάπτω, ναυμός, θαιύπνι-
μος, ὑδαλῆς κ. ἔ., πού ἐλπίζει κάποιος νὰ γίνουν ἀλέ-
ξεις συνήθειαι ἐν τῇ τῇ λογογραφίᾳ καὶ τῇ ποιήσει; (Δ.
Ἀναστασοπούλου. Ὁ Κλέων Ραγκαβῆς) ἢ μπορεῖ νὰ θέλει
λέξεις λαμπικισμέναις καὶ φιλτραρισμέναις ὅχι, παρασμέ-
ναις ἀπὸ τὸ σθαμάκιστον τοῦ Κόντου διηλεκτήριον (Κ.
Ραῖου. Ὁ ἐν Γαλλίᾳ κτλ.). Σκέπτικα νὰ πῶ τοῦ κ.
Καβαρολογῆ νὰ διαβάσῃ τοῦ Πολυλῆ τὴν «Φιλολογικὴν μας
γλώσσαν», νὰ διαβάσῃ ἐπὶ τέλους κατὰ μὴ θυμῶν καὶ τὰ
λόγια τοῦ Κονεμένου, καὶ δὲ μίλησιν. Τὸν ἔριτα νὰ λέγῃ
ἕνα σωρὸ βρασιές γιὰ τοὺς «μολυβινοῦς», καὶ νὰ τοὺς
φέλῃν, ὅσα θένῃ ἢ σκούρα, ὅσα μπορεῖ νὰ πῇ ἕνας
σοφιστὴς καὶ σπουδαῖος καθαρὸς φιλολόγος.

Ἡ κ. καβαρολογῆς εἶταν πρῶτος ἄνθρωπος. Τῇ
γνώμῃ του ἤθελε νὰ τὴν περάσῃ γι' αἰῶνα μαθημα-
τικόν. Ἄν τοῦλεγε π. χ. πῶς αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη τοῦ
τάδε μεγάλου φιλόσοφου, πῶς εἶται λέει ὁ τάδε μεγάλος
συγγραφέας, εἶταν ἄξιον νὰ σοῦ πῇ, πῶς αὐτοὶ δὲν ἔξερουν
τί λέει, ἢ, τὸ κἄτω-κἄτω, πῶς ἐστὶν ὁ δὲν καταλαβαίνει
τί λέει. Καὶ τοῦλεγε: «Μπορεῖ νὰ τὸ λέγῃ αὐτὸ ὅποιος
θέλει, μὰ δὲν εἶναι σωστὸν ἢ: «Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὸ
λέει αὐτὸ ὁ τάδε κατὰ ἄλλο ὅθι λέει, καὶ δὲν τὸ κατὰ
λαβεῖν. Αὐτὸς εἶταν οἱ πρὸ πρόχειρές του ἀπαντήσεις.

Καιρὸς εἶναι—κρίσιμος, βέβαια—, μὰ πρέπει
νὰ καταλάβουμε, πῶς μόνο με τὰ φιλοσοφικὰ καὶ
ἄλλα οἱ Τούρκοι δὲν ἀλλάζουν τὸ φυσικόν τους, γιὰ
νὰ ἐνεργήσουν σύμφωνα με τοὺς πόθους μας, καὶ
παράδειγμα τὸ Κρούσοβο. Συμπραξὴ ναί, μὰ σύμ-
πραξὴ δίχως οὔτε μιστὴ στιγμὴ νὰ ξεχνᾷ ἡ Ἑλ-
λάδα πῶς ἔχει γραμμένη στὴ σημαία της τὴ λέξη
«λευτεριά» καὶ δίχως νᾶχη δεμένη τὰ χέρια. Σύμ-
πραξὴ, μὰ καὶ τὸ πούγγι μας ἀνοιχτὸ γιὰ βοήθειαν,
ὄχι ἀνοιχτὸς μονίχα οἱ στήλες τῶν ἐφημερίδων,
πού κ' αὐτὲς παύσονται θέσθι ἔχουν γιὰ τίς ἀγριο-
φωνίες τῶν διαδελτωτῶν τοῦ Μερκούρη καὶ τῶν
συναδέλφων του. Κι' ἀκόμη συμπραξὴ γιὰ τὸ διώ-
ξιμο τῶν ληστῶν καὶ τῶν κακούργων ἀπ' τὴ μέση,
μὰ καὶ γιὰ τὴν καλλιτέρευση—πραγματικὴ καὶ ὄχι
στὸ χαρτί, ἀλλὰ-τούρκα—τῆς τύχης τῶν σκλαβω-
μένων. Ἀλλίως κανένα, κανένα κέρδος δὲν ἔχουμε,
παρὰ ζημιὰ μόνον· ἀλλίως δὲν κάνει τίποτε ἄλλο ἢ
Ἑλλάδα παρὰ νὰ σκοτώνῃ τὴν ἱστορίαν της, νὰ
τοκτονῇ καὶ νὰ χαντακόνετ' ἀλλίως θάχουν πρὸς
δικαίον ἐκεῖνοι πού χαοκταρίζουν ὡς τερατώδη τὴ
συμπραξὴ αὐτῇ. Καλὰ πρέπει νὰν τὸ νοιώσουμε
αὐτὸ καὶ ὅ,τι ἄλλο ἀκόμη χρειάζεται. Καὶ βέβαια
νὰν τὸ νοιώσουμε ὄχι γιὰ νὰ χυζέψουμε ὕστερα,
παρὰ γιὰ νὰ κουνηθούμε, νὰ κουνηθούμε ἐπὶ τέλους,
ἂν δὲν εἴμαστε ὀλόκληρα πτώματα! Βιάζεται γὰρ
ἡ Βασιλεῖα τῶν οὐρανῶν καὶ βυσσινίᾳ ἀρπύ-
ζουσιν αὐτήν!

ΚΑΠΟΙΟΣ

(ALBERT SAMAIN)

Εἶσαι θλιμμένη μυροφόρα,
Ἦσ' ὁ φέρεις ὅπως σὴν ποδιά σου
Κι' ὅμως σὴν τόση σου τὴ θλίψη
Δὲ στάλαξες τὰ δάκρυά σου.

Καὶ μαρμάρωτο ἐστὶν κούβει
Καὶ καὶ δοξαῖόν σου μένει
Κι' εἶσαι σά μὴ μοιρολογίτρα
Σὲ σαρκωτάτο σκαλισμένη.

Καὶ σὰν ἀπομεινῶρι δοξαῖο
Ὁνειρο κάποιου ξεχασμένο
Μὲ σὴν καρδίᾳ σου πάντα ἀφίνει
τὸ δάκρυ σου κρυσταλωμένο

Εἶσαι θλιμμένη μυροφόρα,
Μὰ ξέρω δάκρυα τῶν ματιῶν σου
Μὴ τραχηλιὰ μαργαριτάρια
Γύρω, γιγύρω στὸ λαιμό σου.

Μετῆρ. ΑΠ. ΜΕΛΑΧΡΙΝΟΥ

ΠΑΡΑΤΡΑΦΑΚΙΑ

Χάρτινα πούρα. Ναί, χάρτινα. Τὰ κατὰ κεῖθεν
στὴ Νέα Ὑόρκη. Παίρνουνε στουπόχαρτο, τὸ βουτοῦνε
σὲ αἶδος καπνοζοῦμι, τὸ σταγώνουν, τὸ ζουλίγουν, τὸ
κόβουνε σὲ φύλλα, τὸ τυλίγουν, κ' ἐγίνε τὸ πούρο. Τὰ
ἐπαινοῦν πολὺ.

Ἡ οὐσία σου Κάρλωφ φρονεῖ πῶς ὁ κακούργος
φαίνεται ἀπὸ τὸ χροῖμα τῶν ματιῶν του. Π. χ. ὁ φονεὺς
ἢ ὁ κλέφτης ἔχει καστανὰ μάτια πρὸς τὸ κακοκινῶν. Ὁ
τυχοδιώκτης ἢ ὁ ἀγύρτης ἀνοίγεται γαλινὰ μάτια, καὶ
καθεξῆς. Ὁ τίμιος ἄνθρωπος κατὰ τὸν Κάρλωφ πρέπει
νᾶχη ἢ βαθιὰ γαλινὰ ἢ γοῖζα μάτια!

Οἱ Γερμανικὲς ἐφημερίδες εἶναι γεμάτες τῶσα ἀπὸ λο-
γῆς λογῆς τρόπους πού νοθεύονται τὰ πούριμα στὴν πα-
τρίδα τοῦ Νίτσι. Ὁ ἱστακὸς τοῦ τενακὲ γίνεται ἀπὸ κα-
λοθεωμένο χταπόδι καὶ καθούρου. Οἱ πούρες, ἀπὸ μαῦρο
ἐλάντικο φιλοκομμένο, ἀπὸ μετῆρ, ἀπὸ μαλακωμένο πε-
τῆ, ἢ κ' ἀπὸ καρθονισμασμένες πατάτες με λίγο «αἰθέρα»
μέσα. Γοῖθουν τὰ μπαγιέτα φάρια με «βαζιλίνα» ἀ-
λείβουν τὰ τῆραχνά τους καὶ με λίγο αἶμα, κ' ἀμέσως
γίνονται φορέσκα φάρια. Ὡραῖος πελτέ; πουλιέται καμω-
μένος ἀπὸ γογγύλια, τὸ πιπερὶ τῆραχέις; ἐτοιμὸ ἰλε-
σμένο κ' ὡς εἶναι κ' ἀπὸ λοκούκουττα. κ' ὁ καφὲς εἶναι
κάμποσο νόστιμος; ὅταν ἔχει ἀρκετὴ δόση ἀπὸ καμμένο
ξηρόσκα.

ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Πουλόπουλε, τίς ἐστὶν ἡ ὀρθογραφία
τῆς λέξεως πλημμύρα ἢ καὶ πλύμυρα;
ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ. Δὲ θυμᾶμαι καλὰ, δάσκαλε.
ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Πῶς δὲν τὸ βρήκες, ὅρς μποῦρο, στὸ
Λεξικό;
ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ. Δὲν τὸ βρήκα, δάσκαλε, γιὰ
δὲν ἔξερα πῶς γράφεται.

Τί διαφέρει γυναῖκα πού συζητᾷ ἀπὸ ἄντρα πού συ-
ζητᾷ;
Ὁ ἄντρας τσιπκίνει, μὰ δὲν παύεται ἢ γυνὴ καὶ παύ-
εται, μὰ δὲ τσιπκίνει.

ΚΩΣΤΑΣ. Εἶμαι, φίλε μου, ἀπελπισμένος Δυὸ φορὲς
τῆς εἶπα νὰ με παντρεψῇ, καὶ τίς διό μ' ἀνῆλθε.
ΜΑΝΩΛΗΣ. Θὰ πεῖ λοιπὸν πῶς σὲ θέλει.
ΚΩΣΤΑΣ. Μὲ θέλει; Πῶς;

Καὶ ὁ κ. καθαρολογῆς εἶχε δική του γνώμη γιὰ καθετί,
ἂς μὴν εἶχε διαβάσει καὶ κανένα ἄλλου γνώμη. Ἔλεγε
πῶς ἕνας πού θέλει νὰ γράψῃ κατὰ μὲ ἄξιον, κανένα καλὸ
ποίημα ἢ κανέν ἄλλο ἔργο με σημασία, πρέπει νὰ μὴ
μεταχειρίζεται λέξεις συνειθισμέναις, πού νὰ τις ξέρει κ' ὁ
νὰς χωριάτης. Ἔφρασε παράδειγμα τοὺς ἀρχαίους, πού,
καθὼς τῶθελε αὐτός, γράφταν ὑψηλὰ πράγματα εἰς ὑ-
ψηλὴν γλῶσσαν καὶ δημοῦργησαν(!) τὴν ἐλληνικὴν
γλῶσσαν, χωρὶς νὰ τρέχουν στὸ λαόν. Τὸ ἴδιον, ἔλεγε, ἔκα-
ναν καὶ οἱ μεγάλοι σοφοὶ τῆς Εὐρώπης. Καὶ εἶταν φο-
βερό πρῶτα ν' ἀκούγῃ κανεὶς ἐκεῖνα πού ἔλεγε ὁ θαυ-
μάσιος αὐτός ἄνθρωπος, πού νόμιζε πῶς αὐτὸς τῆξερε ὅλα
καὶ πῶς οἱ ἄλλοι, πού δὲν ἔξεραν τίποτε, δὲν εἶχαν τὸ
δικαίωμα νᾶχουν ἄλλη γνώμη πρὸς τὴ δική του. Ὁλο-
ένα μᾶς ἔλεγε πῶς ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος προκαλοῦνται τίς
ιδέες του, πῶς τὸν ἐχτιμοῦν, πῶς τόνε σέβονται, πῶς δὲν
τοῦ ἀντιλένε. Δὲν τῆξε τίποτα. ἂν τῆξερε, νὰ μᾶς ἔλεγε
καὶ τὰ λόγια τοῦ Νέστορα:

Ἦδ' ἄρα ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείσιν ἡέπερ ἡμῖν,
ἄνδράσιν ὁμίλησα, καὶ οὐποτε μ' οἶγ' ἀνέριζον.

Κι' ὅμως δὲ ὅς μιλῶσε γιὰ τοὺς ἀρχαίους καὶ γιὰ
τοὺς Εὐρωπαίους καθὼς μίλησε, ἂν ἔξερε πῶς ὁ Πλάτων
ἐφρασε σὲ γλῶσσαν ἁπλὴν, ἀπὸ τοῦ τὸ λαὸ ἔμαθε
τὸ «ἐλληνίζειν» δὲ θὰ μιλῶσε γιὰ Εὐρωπαίους ἢν ἔξερε
ἀπὸ Lessing, ἀπὸ Dante, ἀπὸ . . . ἀπὸ . . . κτλ.

Μήπως ὁ Goldoni, ὁ περίφημος ἰταλὸς Ἀριστοφάνης
πρὸς τὸ λαὸ δὲν πῆγε, γιὰ νὰ μάθῃ τὴν ἀληθινὴν καλὴν
τὴ γλῶσσαν; Καὶ καθὼς τὸ λέει καὶ ὁ ἴδιος, (Carlo Gol-
doni: Memorie) δὲν πῆγε στὴν Τοσκᾶνα «per trattare
familiarmente con i Fiorentini e i Senesi, testi vi-
venti della buona lingua italiana», γιὰ ν' ἀνακατεῖν
με τὸ λαὸ, τὸ ζωντανὸ καίμενο τῆς καλῆς γλώσσας;
Αὐτὸ ποῦκανε ὁ Goldoni, ὁ κ. Καθαρολογῆς θὰ τῶθερε
πολὺ κακό, καὶ ἂς μὴ συμφωνοῦσε με τὸν Giovanni Mestica,
πού μᾶς τὸ ξαναλέει, χωρὶς νὰ θέλῃ, βέβαια, νὰ προ-
βάλῃ τὸ Goldoni. (Giov. Mestica. La politica nell'
opera letteraria di Vittorio Alfieri.). Καὶ γιὰ τὸ Dante
ἀκόμα μποροῦσε νὰ πῇ πῶς ἔκαμε ἄσκημα γράφοντας
στὴν ἁπλὴ γλῶσσαν τῆς ἐποχῆς του, στὴ ζωντανὴ γλῶσσαν
τῆς πατρίδας του, καὶ ἂς μὴ συμφωνοῦσε μ' ἕνα σωρὸ εὐ-
ρωπαίους, ἀπὸ τὸ Βοκκάκιον ἀρχινώντας, καὶ φτίνοντας
ὡς στοὺς ἄλλους, τοὺς μεταγενέστερους καὶ τοὺς σημερι-
νοὺς, πού τελειωμὸ δὲν ἔχουν. Ἄν τοῦλεγε τοῦ κ. κα-
θαρολογῆ πῶς ὁ Ντάντες ἔχει γραμμένο κάποιον ἔργο, πού
τὸ λέει De Vulgari Eloquentia, θὰ σοῦ εἶπε πῶς ἔχεις
λέθος, καὶ ἂν τοῦλεγε πῶς ὁ Σωλομός μᾶς ἔχει γραμμένο
κάποιον Διάλογον καὶ τοῦ ξηγοῦσε τίς ιδέες τοῦ Σωλομοῦ,
θάρχιζε νὰ σοῦ λέγῃ τίς ἀνοησίες κάποιου ψευδοποιητῆ πού
πέθανε καὶ τὰ σοφὰ λόγια ἐνὸς σπουδαίου καὶ διαπρεποῦς
κυρίου.

(ἀκολουθεῖ)

ΜΑΝΩΛΗΣ. Δυό άρνητικά δέν κάνουν μιá κατάρφα;

«Άγοράστε, κυρίες, καπέλλα φτηνά πού γάνουμε í φρίγκο στό καθένα. Καί πουλάμε χιλιάδες, γιά άπό βγά- ζουμε καί τίς ζημιές μας!» Έτσι εόναζε ένας πρσμμα- τεστής τ' ένα ίταλικό πανηγύρι.

ΑΙΔΗ. Τί ώραίον Παναγιώτ' πού φορείς, Τσάτ!

ΤΟΤΟΣ. Σού μιλάει.

ΑΙΔΗ (κολακευμένη). Έλα δέ! Άλήθεια!

ΤΟΤΟΣ. Βέβαια, άφού είναι τόσο άλαφρός.

ΔΑΣΚΑΛΟΣ (επτάζοντας). Λογώτατε, είπέ μας κατά τί διακρίνεται ή Έρμούπολις;

ΜΑΘΗΤΗΣ. Κατά τά λοκρούσια της.

Κατζιόλας, Μιστρούτης.

Ζήτω ή άπλητ' προσότης!

Μιστρούτης, Κατζιόλας.

Ζήτω μουσική.

Ο ΡΕΦΕΝΕΣ

ΑΠΟ ΤΑ «ΡΟΔΑ ΚΑΙ ΜΗΛΑ»

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

Είμαι στην Όδέσσα γεννημένος, στά 1854 τρίτη μέρα του Μαιού, τό μύνα δηλαδή πού γεν- νιούνται, λέει, καί τά γαϊδουράκια. Κι άλήθεια, σάν είμωνα παιδί καί σά μου μάθαινε ό δάσκαλος τήν καθρέδουσα, ή καθρέδουσα μου άρεζε τρομερά καί δέν ήθελα καμιάν άλλη γλώσσα νά μιλήσω. Έγστερα όρμαι, σάν έγινα άντρας, κατ'άλλα πώς τό Μάη γεννιούνται καί τά λουλούδια κι άρχίζα νά- γαπώ τή δημόσια.

Λουλούδια δέν είναι τά λόγια μονάχα πού ξε- φυτρώνουνε, πού μαραινούνται καί ξαναβλαστούνε στού λαού τάχειλια· λουλούδια είναι κ' οί ψυχές. Κ' έτσι προσπάθησα νά τά μυρίσω καί τά δυό, νά μάσω καί μερικά πού καί πού.

Άν κ' έβγα μακριά άπό τούς δασκάλους κι άπό τή δασκαλοσύνη, τόσους ή τύχη μου νά γίνω καθηγητής, στά 1884, στή Σκολή γιά Μαθήματα Άνώτερα, του Παρισιού. Έως γιάτί έγινα καθη- γητής, άφρησ γαίά στούς δασκάλους. Σβουόν οί δασκάλοι σάν τούς κοιτάζεις λιγάκι με τής έπι- στήμης τό λυχάρι. Λυχναράκι κ' ή έπιστήμη ή δική μου, μά μου φτάνει γιά νά γνωρίσω καί στά

σκοτεινά τά λουλούδια καί τά γαϊδούρια.

Τέτοιο λυχναράκι κρατούσα στό χέρι, σάν έκαμα τό Ταξίδι μου, στά 1888. Τώρα, μόνο στά λου- λούδια προσέχω. Λουλούδια θέλει ή Έρμούπολη κι άποθαρέθηκε τούς δασκάλους.

Άφτά είχα νά πώ καί μου φαίνονται τά πιό σπουδαία. Άν είναι κι άλλα, τά λέμε κατόπι, σά γράψω καί γώ τή Ζωή μου, πού τή γράφω κιό- λας με κάθε μου βιβλίο, καί πού μάλιστα έγυσα τήν ψυχή μου στόνειρο του Γιαννίρη. ΈΗ έλ- πίδα μου είναι, όταν πεθάνω, όχι πώς θά λιγο- στέψουν τά γαϊδουράκια, πού είναι καλά καί χρή- σιμα ζώα, μόνε πώς θάλλάξουν καί κείνα, άφού φάν καί χωνέψουν ένα δυό ρωμαίικα λουλουδάκια, γύρω στήν πράσινη πεφκιά πού φύτεψα καί γώ γιά τήν Έλλάδα, στάθάνατο Νησί τής Άγάπης.

ΨΥΧΑΡΙΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΧΑΡΤΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΑΚΟΥ

Η ΚΑΡΜΑΝΙΟΛΑ

«Δέν είν' ανάγκη νά κατέχω «των άσπιδων τ' ά- πόκρυφα», καθώς λέει ό κρητικός ό ποιητής γιά νά ξέρω πώς ή ζωή μου είναι δεμένη με τάστέρη τής Καρμανιόλας. Πέστε μου· βρίσκεται κάπου στόν ουρανόν άστέρη τής Καρμανιόλας; Δέ μπορεί παρά νά βρίσκεται κ' ή ζωή μου με τάστέρη αυτό δεμένη. Νόμιζα πώς τό ξεχάσα. Τό θυμήθηκα τίς μέρες τούτες. Πάλε ή κυρά μου στάθηκε μιά νύ- χτα στό ψηλό τό κάστρο κι άστράψε καί κράκ έδρόν- τηξε, κ' έκοψε καί τρύγησε· καί θέρος είχε πλοΐδιο «Κυρά μου έρωτοδόσποινα ποθοκρατίστριά μου!» Τήν ιστορία της άρχισε νά καταγράφη μου είπανε, μιά έφημερίδα, ή «Ακρόπολη». Κι' άπο τότες άρ- χίζα νά τή διαβάζω τήν «Ακρόπολη». Σηκώνουμαι δύο ώρες πρί νά φέξω, καί τήν προσμένω τήν Ά- κρόπολη. Νά οί Πετμεζάδες καί οί Άρτόζινδες καί οί Δικαιοπούλοι καί δέν ξέρω ποιοί άλλοι. Ποιός γνωρίζει πότε θ' άράξω στό λιμάνι της. Τάχα μπό- γιαν ή ληστής; Θά κόψω ή θά με κόψουν; Πα- ναγιά μου!

Ε. Τής Ακρόπολης τί ιστορίες τόσο ζούν καί τόσο είν' όμορφες! Μάλιστα· όμορφες. Υπάρχει μιá ό- μορφιά καί τών πιό άσκημων· μιá χάρη απαλώτατη καί τών πιό σκληρών. Ποτέ δέ μου πάτησε τά στήθια θραχιάς πού έτσι νά με μαγνητίξη! Άν έπινα χάσις, τό μεθύσι μου θά ήταν' ένας κόσμος άπό γυλζοτίνες πού θά περιοδιάβαιν' έμπρός μου!

Μά ό ζωγράφος τής Ακρόπολης δέν τήν φαντάζε- ται τήν πιό παράξενην ιστορία. Τήν ιστορία τής δικής μου τής ζωής με τή δική μου τήν καρμα- νιόλα.

Άπό τόν καιρό πού θυμάμαι τόν έαυτό μου νά αίστάνεται, νά πάσκη καί νά συλλογίζεται, σκυμ- μένο τότε θυμάμαι κάτω άπό μιá καρμανιόλα δλο στήμένες οί λαιμοτόμες, κι' όλο κεφάλια πού πέ- φτουν, κι' όλο ζωές πού φεύγουν. Άπό τής γής τά σπλάχνα ίσα με τόν έμπυρο σιγανό όλο καί κατάδικοι. Άπό τό σκουλήκι ως τάστέρη. Ποιό ήτανε τό παιγνίδι πού με πρώτόμαθαν τ' άδερφάκια μου; Νά πιδνω μύγες καί νά τούς κόβω τά κεφάλια. Καί πέρασα με τό άδοξο παιγνίδι αυτό τίς πιό γλυκές μου ώ- ρες. Έγστερα με πήγε στό σκολειό ό πτέρας μου Άρχίζα νά διαβάζω στά βιβλία. Μάθαινα καί πρό- κοβα. Καί μου είπεν ό δάσκαλος μου: «Ό κόσμος δέν είδε άκόμα σοφούς καί δέν είδε ήρωες τής σκέψης σάν τόν άνθρωπο τό Σωκράτη καί σάν τό Χριστό τό Θεάνθρωπο. Κι' ό κόσμος έστισε καί γιά τούς δυό μιá καρμανιόλα. Δηλαδή τόν ένα τόν πό- τισε τό κώνειο· καί τόν άλλο τόν σταύρωσε. Τό ίδιο κάνει. Δηλαδή τούς έκοψε καί τών δυό τά κε- φάλια, γιάτ' ήτανε πιό ψηλά άπό τών άλλων άν- θρώπων, καί γιάτί ό κόσμος είναι ό μεγάλος ό κύ- λιντρος, ό ίσοπεδωτής. Έπειτα γιά νά νένεθης ως τήν κορυφή θέ μπορείς πάλι νά πατήσης τής καρ- μανιόλας τή σκαλωσιά.» Έτσι μου μιλούσε ό δά- σκαλος. Κ' έγώ πού τόσων έννοιωσα ήδονή νά κου- τισυρέθω τίς μύγες, έκατάλαβα τήν άσύγκριτη χαρά καί τήν υπέρτατη νά κόβεις τή ζωή ενός Σωκράτη κ' ενός Χριστού!

Ός τόσο πήγαινα μπροστά στά γράμματα· ό πα- τέρας μ' έ πήρε δάσκαλο καί γιά τά φραντζέικα. Πέθε ό δάσκαλος. Νά καί τό βιβλίο γιά νά μετα- γράζω. Παχύς τόμος τυπωμένος στίς Βουξέλλες στά 1836. Ό τίτλος του: Lecons francaises de littera- ture. Τό πρώτο μάθημα. Τό κείμενο άπό τήν ιστο- ρία του Γκιζώ· τήν ιστορία τής Άγγλικής Έπανα- στάσης. Ήθε μου! Η πρώτη μου έξηγήση άπό τά Γαλλικά. «Ό θάνατος του βασιλιά τής Άγγλίας Καρόλου του πρώτου επάνω στήν Καρμανιόλα!» Κι' άρχίζα νά έξηγώ τό κείμενο: «Σε λιγάκι ό βα- σιλιάς άπλώσε τά χέρια· ό δήμιος χτύπησε τό κε- φάλι με τόν πρώτο χτύπον, έπεσε. Ό δήμιος τό έδειξε πρός τό πλήθος κρίζοντας: Νά τό κεφάλι ενός προδότη!» Κ' έγστερα ήρθεν ή σειρά καί τών γαλλικών ποιημάτων. Τό πρώτο πού έμαθα απέξω· τό τραγούδι τής Μαρίας τής Στουάρτης· του Μπε- ρανζέ. Πώς νά τούς ξεχάσω τούς στίχους του:

J'ai cru voir dans un songe terrible
Un échafaud dressé pour moi!

Κ' έγστερα όταν άρχίζα νά μυρίζω τήν ποιη- τική τέχνη σέ πιό εύγενικά λουλούδια, νά του Άντρέα Σενιέ ή «Jeune Captive». Ό Σενιέ, ό ποιη- τής πού με συγκίνησε ποώτος καί ζωηρότερ' άπό

Η ΠΛΗΡΩΜΗ ΤΟΥ ΠΡΟΔΟΤΗ

Ό ντελάλης, ένας ξεραγκιανός στρατιώτης κορακοκέφαλος, περνούσε τά πόστα, άνέβαινε τής σφεντόνης τών ταμπουριών, ή τών κανονιών τά λέτα κ' έκραζε μεγαλόφωνα·

— Άκούστε, άδέρφια! Κάθε καπετάνος ν' ά- φήση λίγα παληκάρια σ' τό πόστο του καί νάρθη με τ' άλλα, σήμερα δειλινό, σ' τήν πιάτσα. Ό καπετάν Θανάσης θά βγάλη λόγο!

Ό καπετάν Θανάσης, τής χώρας ό πρωτόγερος, πού ζώστηκε τό σπαθί σάν παληκάρη, δέ συνήθιζε λόγια πολλά κι' όταν γύριζε τά ταμπούρια κ' εύ-

λογούσε παρά διάταζε, κι' όταν σ' τό Τούρκικο κο- νάκι κάθονταν, σά βόιβοντας καλόγνωμος, κι' ά- κουγε καθέναν κ' έδινε προταγές. Καί τώρα είχε νά μιλήσθ ό γέροντας! Πρώτη φορά ήταν πού καλούσε τή φρουρά νά τόν ακούσθ.

Μαζεύονται σ' τήν όρα τά παληκάρια καί προσμένουν. Οί άρχηγοί τους πήγαν σ' τό κονάκι καί γύρισαν χωρίς τόν καπετάν Θανάση. Έστει- λαν καί τόν ζήτησαν σ' τό σπίτι του, αλλά δέν τόν ήδραν μήτ' εκεί.

Πέρασε λίγη ώρα άνήσυχα. Κι' άξαφνα ό γέ- ρος φάνηκε άπόνε στενοδρόμω νάρχεται μοναχός, σκυφτός, χλωμός.

Τά παληκάρια, πού ήταν στρωμένα καταγής, τινάχτηκαν όρθά. Βρόντησαν τ' άρματα τους. Οί καπετάνοι βγήκαν έμπρός νά τόν δεχτούν. Βαθειά σιωπή βασίλεισε. Με τήν παλάμη σ' τό στήθος, μ' άσκεπο κεφάλι, χαιρέτισαν τόν άρχηγό πέρα καί πέρα τά παληκάρια. Άνοιξαν δρόμο νά πε- ράσθ κ' έκλεισαν πάλι καί πύκνωσαν έλόγουρά του. Βαθειά σιωπή βασίλεισε.

Τράβηξε ό άρχηγός ίσα πρός τό πεζούλι, πού έζωνε τό δέντρο του μεσοχωριού. Με κόπο, με- πόνο άνέβηκε ό γέρος τό πεζούλι. Καί στάθηκε: άπάνου άμίλητος, με τό πρόσωπο, τό σκαμμένο άπό τά βάσανα, θανάσιμα θλιμμένο κι' άγριο μαζί, σά νάκρυβε ροβέρες.

Άξαφνα τά μάτια του, κάτω άπό τά πυκνά λευκόφρυδά του, άνάδωσαν φωτιές. Σείστηκε ή γε- νειάδα του σάν άνεμόδαρτη καλαμιά. Μ' ένα τού χεριού κίνημα πέρτει ή φλοκάττα κρεμαστή σ' τόν ώμο του. Βγάνει φωνή άπόκουφη ό γέρος καί μιλεί·

— Παιδιά μου! Κρυφός όχτρός άνάμεσό μας κρύβεται! Φείδι φαρμακερό μάς φοβερίζει. Ός τώρα πολεμώντας είχαμε τά μάτια όμπρός, κατá τούς Τούρκους. Τώρα πρέπει νά βλέπωμε καί κατá πίσω. Δικέφαλος έγινε ό κίντυνος πού μάς περι- ζώνει. Φωτιά κι' άπάτη οί δυνάμεις του... Άπό τής περσιμένης νύχτας τό παιγνίδι πού μάς έπαι- ξαν οί Τούρκοι, καί δέν έφτασαν νά κάμουν τό σκοπό τους, είδα κ' έννοιωσα. Σήμερα έχω ξάστερα χαμπέρια.